

С. Р. Лесків,
 магістр права, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів
 Т. Б. Протсюк,
 к. е. н., член-кореспондент Української академії наук, доцент кафедри
 економіко-правових дисциплін, Національна академія внутрішніх справ, м. Київ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

S. Leskiv,
 master of law, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv
 T. Protsiuk,
 Ph.D in Economics, member of the Ukrainian Academy of Sciences, assistant professor,
 Department economic and legal disciplines, National Academy of Internal Affairs, Kiev

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

У науковій статті наведено сутність змісту поняття "розвиток підприємства". Представлено механізм розвитку підприємства (з урахуванням діючої практики функціонування суб'єктів господарювання у контексті ринкових відносин), який ґрунтується на таких параметрах: освітньо-фаховий потенціал персоналу, конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість підприємства. Запропоновано ключові показники (з бізнес-індикаторами) для обчислення інтегрального рівня розвитку промислового підприємства, а саме: рівень розвитку освітньо-фахового потенціалу персоналу; рівень масштабності розвитку підприємства; рівень якості розвитку підприємства.

In the scientific article it is defined the essence of content of the concept "development company". It is presented the mechanism of the company (including the current practices of entities in the context of a market economy), which is based on the following parameters: educational and professional personnel potential, competitiveness and investment attractiveness of the company. A key performance indicators (indicators of business) for calculating the integral level of development of industrial enterprise, namely the level of education and professional capacity of staff; level scale enterprise development; the quality of the enterprise.

Ключові слова: розвиток, освітньо-фаховий потенціал персоналу, інвестиційна привабливість, конкурентоспроможність, підприємство.

Key words: development, education and professional capacity of staff, investment attractiveness, competitiveness, enterprise.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні ринкові умови господарювання формують високі вимоги до визначення стану та розвитку діяльності господарюючих суб'єктів. Особлива увага приділяється розвитку підприємства. Це зумовлено тим, що підприємство є первинною і провідною ланкою економіки держави, оскільки саме тут створюються конкретні економічні блага, які стають першоосною національного багатства. Відповідно до цього, виникає гостра необхідність у формуванні концептуальних засад розвитку підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сьогодні над питаннями ідентифікації стану та створення передумов для забезпечення перспектив функціонування підприємств працюють такі науковці, як М. Армсторнг, В. Герасимчук, М. Дороніна, Ф. Котлер, О. Мельник, М. Мескон, О. Олексюк, Р. Скриньковсь-

кий, Л. Янковська та ін. [1—10]. У працях зазначених авторів розкрито різноманітні аспекти (теоретичні та прикладні засади) розвитку підприємств, які ґрунтуються на:

- 1) визначенні ключових факторів (чинників), що зумовлюють даний процес;
- 2) виокремленні різного складу, структури, переліку показників (індикаторів, якісно-кількісних параметрів), що:
  - а) характеризують різні сфери діяльності суб'єктів господарювання;
  - б) дають можливість спрогнозувати подальше функціонування підприємств та визначити перспективу їх діяльності.

Однак, незважаючи на вагомі результати провідних науковців у цьому напрямі, залишається об'єктом дискусій механізм розвитку підприємства, недостатньо уваги приділено переліку ключових показників (з бізнес-індикаторами) для обчислення інтегрального рівня розвитку промислового підприємства.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

На основі аналізу економічних джерел та практики з поданої проблематики:

- навести сутність змісту поняття "розвиток підприємства";
- представити механізм розвитку підприємства з урахуванням діючої практики функціонування суб'єктів господарювання у контексті ринкових відносин;
- запропонувати ключові показники (з бізнес-індикаторами) для обчислення інтегрального рівня розвитку промислового підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У результаті аналізу літературних джерел [1 — 10] та існуючої практики, безперечно необхідно погодитись з позиціями українських вчених-економістів, що розвиток суб'єкта господарювання (підприємства) (Z):

- 1) концептуально ґрунтується на таких 2-х вимогах (або його визначальних характеристиках):
  - a) висока конкурентоспроможність;
  - b) висока інвестиційна привабливість [1, с. 262; 2, с. 1];
- 2) характеризується параметрами, що розкривають результативність діяльності підприємства (систему "інформація — ресурс — час"):
  - a) технологічність;
  - b) ефективність;
  - c) інтенсивність;
  - d) швидкість [2, с. 5; 3; 4, с. 27];
- 3) залежить від напрямів розвитку освітньо-фахового потенціалу персоналу в контексті забезпечення підвищення інвестиційної привабливості підприємства та його конкурентоспроможності [2; 4, с. 11].

У контексті цього можна стверджувати: розвиток підприємства доцільно розглядати в системі "інформація — ресурс — час" [4, с. 27] і як результуючу характеристику таких параметрів:

- освітньо-фаховий потенціал персоналу (Y);
- конкурентоспроможність (K);
- інвестиційна привабливість (X).

Для забезпечення результативного розвитку підприємства (Z) повинні виконуватись вимоги:

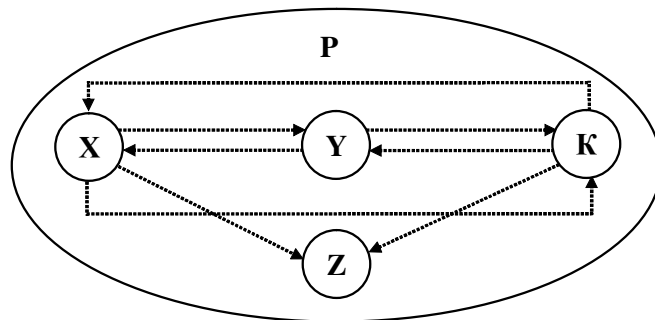
- 1) розвиток Y;
- 2) високий рівень K;
- 3) високий рівень X.

З огляду на вищезазначене, враховуючи зокрема результати досліджень літературних джерел [1, с. 262; 2; 3; 4, с. 11; 5—9], доцільно підтримати думку (позицію, підхід) Р.М. Скриньковського та представити механізм розвитку суб'єкта господарювання (підприємства) та формування його перспективи (рис. 1).

Поряд з тим, у результаті опитування керівників виробничо-господарських структур, нами встановлено, що поданий механізм (рис. 1) характеризується чіткістю, комплексністю, високою структурованістю та містить фундаментальні основи перспективи функціонування суб'єктів господарювання (підприємств) в контексті ринкових відносин.

Відповідно до цього, враховуючи зокрема результати досліджень у наукових працях О.Г. Мельник [1, с. 262—266], Р.М. Скриньковського [2; 4], В.Г. Герасимчук [5] та Л.А. Янковської [10], для обчислення інтегрального рівня розвитку промислового підприємства необхідно врахувати такі три ключові показники (з бізнес-індикаторами), а саме:

1. Рівень розвитку освітньо-фахового потенціалу персоналу [4, с. 83—84; 10]:
  - 1) забезпеченість професійними кадрами:
    - загальна чисельність;
    - кваліфікаційний склад працівників до виконуваних ними робіт;
    - вікова структура;
    - наявність та резерви кадрових ресурсів;
  - 2) матеріально-технічна забезпеченість:
    - фінансова забезпеченість;
    - наявність достатньої кількості актуальних комп'ютерів з відповідним програмним забезпеченням та експериментальної бази відповідного класу;
    - досягнутий організаційно-технічний рівень;
  - 3) науково-інформаційна забезпеченість:
    - наявність власних ідей та науково-технічних розробок;
    - компетентність, інформованість про вітчизняний та зарубіжний досвід тощо;
  - 4) оптимальність організації ОФП:
    - компетенція та стратегічні принципи розвитку;
    - критерії вибору напрямів, спеціалізації, спеціальностей;

Означення:

високий рівень Z забезпечується умовою — $X \uparrow, K \uparrow$ з урахуванням розвитку Y.

Умовні позначення:

- Y — освітньо-фаховий потенціал персоналу;
- X — інвестиційна привабливість підприємства;
- Y — конкурентоспроможність підприємства;
- Z — стан та розвиток підприємства в системі "інформація – ресурс – час";
- P — перспектива функціонування підприємства;
- .....➔ напрям впливу.

Рис. 1. Механізм розвитку підприємства

Примітка: підхід Р.М. Скриньковського [2, с. 1, 7; 4, с. 11, 27].

- принципи мінімізації втрат [4, с. 83 — 84].
- 2. Рівень масштабності розвитку підприємства [1, с. 265—266; 5]:
  - чистий прибуток/збиток;
  - чистий дохід від реалізації;
  - собівартість;
  - середньорічна вартість активів;
  - середньорічна основних засобів;
  - середньорічна оборотних активів.
- 3. Рівень якості розвитку підприємства [1, с. 265; 4, с. 93—94]:
  - коефіцієнт ритмічності виробництва;
  - коефіцієнт бездефектної продукції;
  - рівень задоволення потреб споживача готовою продукцією.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕМИ

Розвиток підприємства доцільно розглядати в системі "інформація — ресурс — час". Для забезпечення результативного розвитку підприємства повинні виконуватись такі фундаментальні вимоги: розвиток освітньо-фахового потенціалу персоналу, висока конкурентоспроможність та висока інвестиційна привабливість.

Для обчислення інтегрального рівня розвитку промислового підприємства необхідно врахувати такі ключові показники:

- 1) рівень розвитку освітньо-фахового потенціалу персоналу;
- 2) рівень масштабності розвитку підприємства;
- 3) рівень якості розвитку підприємства.

Перспективи подальших розвідок в обраному напрямі полягають у встановленні основних факторів (чинників), що перешкоджають розвитку освітньо-фахового потенціалу персоналу підприємства.

Література:

1. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: [монографія] / О.Г. Мельник. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. — 344 с.
2. Скриньковський Р.М. Освітньо-фаховий потенціал персоналу як фактор впливу на інвестиційну привабливість підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.07 "Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика" / Р.М. Скриньковський; Львівський університет бізнесу та права. — Львів, 2014. — 20 с.
3. Олексюк О.І. Результативність діяльності підприємств як основа формування їх інвестиційної привабливості / О.І. Олексюк // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — № 3. — С. 21 — 26.
4. Скриньковський Р.М. Освітньо-фаховий потенціал персоналу як фактор впливу на інвестиційну привабливість підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.07 "Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика" / Р.М. Скриньковський; Львівський університет бізнесу та права. — Львів, 2014. — 233 с.
5. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність: [монографія] / В.Г. Герасимчук. — К.: Вища шк., 1995. — 265 с.

6. Дороніна М.С. Управління економічними та соціальними процесами підприємства: [монографія] / М.С. Дороніна. — Харків: ХДЕУ, 2003. — 444 с.

7. Армсторнг М. Практика управління людськими ресурсами / М. Армстронг; [пер. с англ. под ред. С.К. Мордовина]. — СПб.: Питер, 2004. — 832 с.

8. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. — [пер. с англ.]. — М.: Дело, 1998. — 800 с.

9. Котлер Ф. Основы маркетинга. Краткий курс / Ф. Котлер. — [пер. с англ.]. — М.: Изд. дом "Вильямс", 2007. — 656 с.

10. Янковська Л.А. Формування освітньо-фахового потенціалу в системі соціально-економічного розвитку регіону: автореф. дис. ... докт. екон. наук: 08.00.07 "Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика" / Л.А. Янковська. — Львів: Національний університет "Львівська політехніка", 2008. — 40 с.

References:

1. Mel'nyk, O.H. (2010), Systemy diahnostryky diial'nosti mashynobudivnykh pidprijemstv: polikriterial'na kontseptsii ta instrumentarij [Systems of diagnostics activities of engineering companies: polycriteria concept and tools], Vydavnytstvo L'vivs'koj politekhniki, L'viv, Ukraine.

2. Skryn'kovs'kyj, R.M. (2014), "Educational and professional capacity of staff as a factor of influence on investment attractiveness of enterprises", Ph.D. Thesis, Economy, L'vivs'kyj universytet biznesu ta prava, L'viv, Ukraine.

3. Oleksiuk, O.I. (2009), "Effectiveness of activity of enterprises as a basis for forming their investment attractiveness", Investysii: praktyka ta dosvid, vol. 3, pp. 21—26.

4. Skryn'kovs'kyj, R.M. (2014), "Educational and professional capacity of staff as a factor of influence on investment attractiveness of enterprises", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, L'vivs'kyj universytet biznesu ta prava, L'viv, Ukraine.

5. Herasymchuk, V.H. (1995), Rozvytok pidprijemstva: diahnostryka, stratehii, efektyvnist' [Enterprise Development: diagnostics, strategy, effectiveness], Vyscha shk., Kyiv, Ukraine.

6. Doronina, M.S. (2003), Upravlinnia ekonomichnymy ta sotsial'nymy protsesamy pidprijemstva [Managing the economic and social processes of the enterprise], KhDEU, Kharkiv, Ukraine.

7. Armstornh, M. (2004), Praktyka upravleniya chelovecheskymy resursamy [The practice of human resource management], Pyter, StPetersburg, Russia.

8. Meskon, M.Kh. Al'bert, M. and Khedoury, F. (1998), Osnovy menedzhmenta [Principles of Management], Delo, Moscow, Russia.

9. Kotler, F. (2007), Osnovy marketynha. Kratkij kurs [Principles of Marketing. A Short Course], Vyl'iams, Moscow, Russia.

10. Yankovs'ka, L.A. (2008), "Formation of educational and professional potential in the system of social and economic development", Ph.D. Thesis, Economy, Natsional'nyj universytet "L'vivs'ka politekhnika", L'viv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2014 р.